

Az erdei vadkár

„Nem minden vadhatás vadkár, de minden vadkár vadhatás!”

Nagy Imre

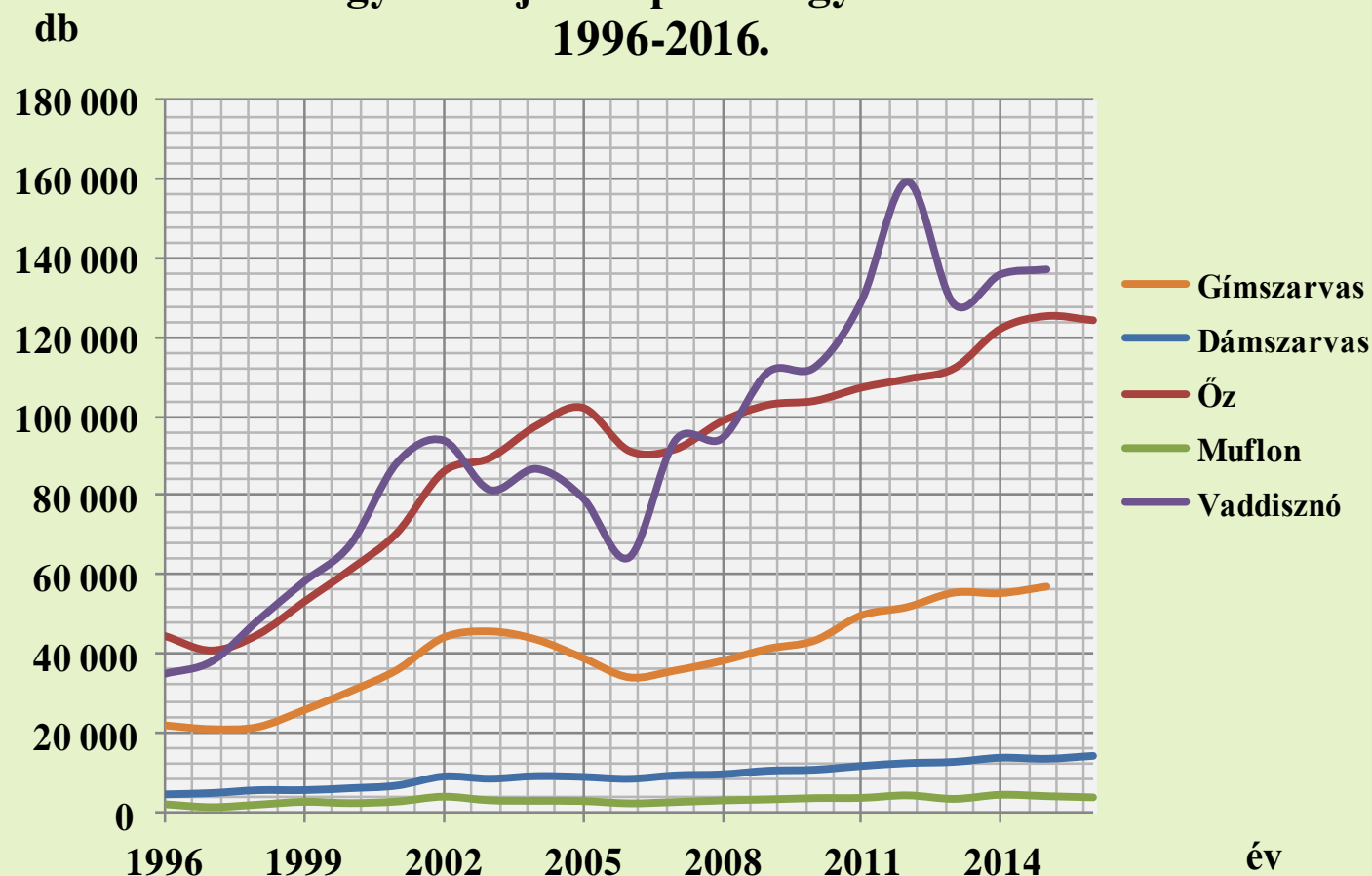
Sárvár, 2017. december 13.

A biológiai alapok I.

340 e.db/év nagyvad elejtés (apadás)

Nagyvad fajaink apadási egyedszámai
1996-2016.

Elejtések
növekedése
20 év alatt:

gím, dám, őz
→ 3 x,

vaddisznó
→ 4 x,

muflon
→ 2 x.

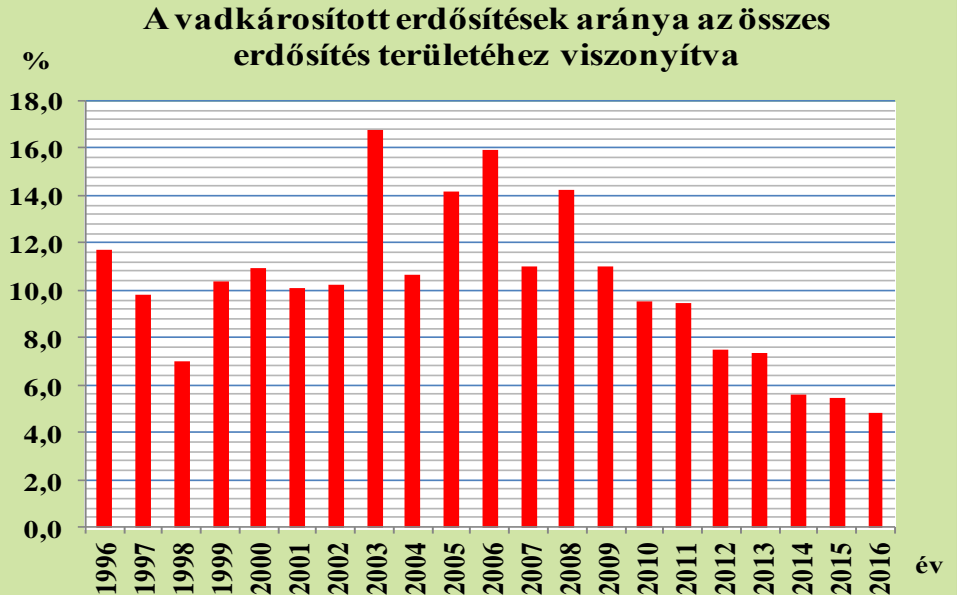
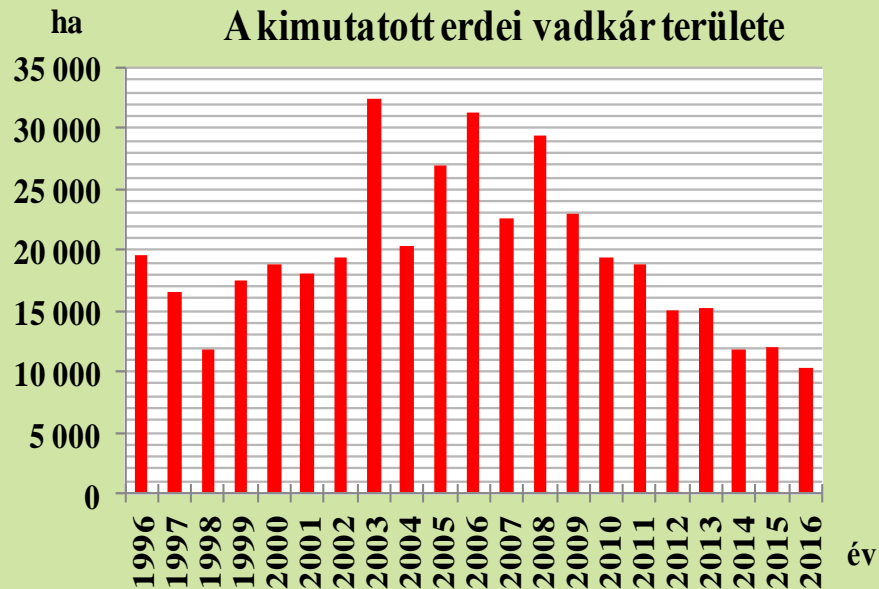
ERTI

Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központ / National Agricultural Research and Innovation Centre
Erdészeti Tudományos Intézet / Forest Research Institute

H-9600 Sárvár, Várkerület 30/A · +36 95 320 070 · +36 95 320 252 · erti@erti.hu · www.erti.hu

Biológiai alapok II. – 2 059 e.ha erdő, 215 e.ha erdősítés, 40 e. erdőgazdálkodó

2010-re 10 000 km hosszú kerítés, 50 e.ha védett erdősítés
A kerített erdősítés 25-50 % között mozog (erdősült vidékek).
Pénzügyi érték?

ERTI

Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központ / National Agricultural Research and Innovation Centre
Erdészeti Tudományos Intézet / Forest Research Institute
H-9600 Sárvár, Várkerület 30/A · +36 95 320 070 · +36 95 320 252 · erti@erti.hu · www.erti.hu

Kárt okozó vadászható fajok és kárformák erdőben (Fácán ?)

Mezei nyúl (Lepus europaeus), Üregi nyúl ((Oryctolagus cuniculus)

Erdősítésben Csemetekertben

- Törzs kéreg rágása
- Rügy és vezérhajtás rágás

(Szürke- és nemesnyár)

ERTI

Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központ / National Agricultural Research and Innovation Centre
Erdészeti Tudományos Intézet / Forest Research Institute
H-9600 Sárvár, Várkerület 30/A · +36 95 320 070 · +36 95 320 252 · erti@erti.hu · www.erti.hu

Kárt okozó vadászható fajok és kárformák erdőben

Őz (*Capreolus capreolus*) – *territor állatfaj!*

Agancs
fenés,
dörzsölés ↓

Oldalhajtás rágása (?) ↑

↑ Csúcsrügy,
vezérhajtás rágása -
bokrosodás
(80 cm-ig, 1-3 mm)

Kárt okozó vadászható fajok és kárformák erdőben

Gímszarvas (*Cervus elaphus*) és Dámszarvas (*Dama dama*)

↑ Nyári és téli rügy rágási károk ↑
Csak vezérhajtáson?

Csemete kihúzása ↑

Kárt okozó vadászható fajok és kárformák erdőben

Gímszarvas (*Cervus elaphus*) és Dámszarvas (*Dama dama*)

Hántáskár

NNY ip.ült. ↓

Hántás kfa.
telepen ←

Gyöngyfog
hántás
kárképe →

↑ Állományszintű
hántáskár LF
fiatalosban

Kárt okozó vadászható fajok és kárformák erdőben

Vaddisznó (*Sus scrofa*) és **Muflon** (*Ovis gmelini musimon*)

Vaddisznó

- Túraskár
- Makk felszedése
- Csemete kihúzása és gyökérrágás
- Agyarfenés

Muflon

Rügy rágása, cserje és lágyszárú szint felélése,
Taposási károk (váltók, pihenő helyek)
Makk felszedése

Az erdei vadkár térítésének múltja

1961-1996. Országos Erdei Érték és Árszabályzat

- Teljes körű, bármely kárforma és korfok,
- érték + növedék veszteség alapú becslés.

1996-2009. Az újraerdősítési költség alapú becslés

- Erdészeti jogszabályokból átvett fogalom,
- az értékhez kapcsolódó támogatási összeg,
- merev, de egyszerű alkalmazhatóságú,
- befejezés + 5 évig alkalmazható, 95 %-os térítés.

Idősebb állományok kárai? Szabad rendelkezésű erdők?
Ültetvények?

ERTI

Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központ / National Agricultural Research and Innovation Centre
Erdészeti Tudományos Intézet / Forest Research Institute
H-9600 Sárvár, Várkerület 30/A · +36 95 320 070 · +36 95 320 252 · erti@erti.hu · www.erti.hu

Az erdei vadkár térítésének múltja-jelene

2009-2017.

- A pénzügyi értékelés alapja az erdő értéke,
- az egyszerűsített becslői eljárásban az erdősítés befejezéséig lehet értékelni,
- szerepet kapnak az ERTI létrehozási költségérték táblázatai (Marosi Gy.) 2009-2012.,
- 2012-től többször aktualizált táblák (Nagy-Marosi-Juhász).

Létrehozási költség + növedékveszteség érvényesítése 4 %
kamatlábbal (erdősítésnél).

2017- (*Vtv 75 § és Vtv-Vhr., PTK. 6.522. §*)

- Az erdőrésztlet értéke (nem érdemi változás), de csak 90%.

A vadkárbecslési segédletek - erdőösítésekben

Adatgyűjtés – ERTI, MEGOSZ, államiak

- 2012., költségelemek, technológiák
- 2013-14., általános költségek
- 2016-17., költségelemek és technológiák aktualizálása

2017-2018. 35 techn. variáns (ált. 4 %-os kamatláb)

- ETE géppel járható, géppel nem járható
- EFU természetes mag és sarj, mesterséges géppel járható és nem járható
- Karácsonyfa, akác, NNY ip. ültetvény – 10 %-os kamatláb

ERTI honlap, a becslési szabályok, ez csak javaslat, szakértői kompetenciák→felvétel módszertana és a növedékveszteség

Az erdősítés értéke (Márkus – Mészáros)

Fiatal korban az erdő legalább annyit ér, mint létrehozásának normatív költsége.

kor ≤ vágáskor 1/3-a, vagy az első pozitív szaldójú fahasználat (10 -25 év, fafaj, növekedés és technológia függő)

$$\text{ÁKÉ}_n = c_1 * 1,0p^k + c_2 * 1,0p^{(k-1)} + \dots + c_n * 1,0p^{(k-n)}$$

ÁKÉ_n: állomány költség szerinti értéke az n. évben,

P: kamatláb, fiatalosokban egységesen 4 %, magas értékű kultúrákban 10 %.

k: a vizsgált állomány kora évben,

c₁..c_n: az erdősítés költségeinek különböző években felmerült elemei.

Az üzemirányítási költségeket 1,3-as szorzó alkalmazásával érvényesíthetjük.

Természetes erdőfelújítások költségértéke

Természetes mag és sarj felújítások létrehozási költségértéke szűkített önköltségen, géppel nem járható terepen, p = 4 %, országos átlagadatok - 2017.

Fafaj/ technológia	Aktuális kor										
	CL.kiv	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8		
					Ft/ha						
Akác gyökérsarj felújítás		41 600	95 264	151 075	157 118	163 402	169 938	228 736	237 885		
Szürkenyár gyökérsarj felújítás*		57 692	60 000	62 400	64 896	67 492	70 192	135 399	140 815		
MÉ tuskósarj felújítás		52 000	54 080	56 243	58 493	60 833	63 266	117 797	122 508		
EF természetes mag felújítás		135 200	140 608	208 632	216 978	288 057	299 579	311 562	324 025		
Bükk természetes mag felújítás		96 200	100 048	104 050	108 212	224 340	233 314	242 647	283 552		
KTT-KST természetes mag felújítás		156 000	214 240	222 810	492 970	512 689	595 596	619 420	706 597		
CS, CS-KTT, CS-MOT, VK term.m.felújítás		213 200	221 728	230 597	302 221	342 390	418 485	435 225	515 034		
MK-EKL természetes mag felújítás		169 000	238 160	247 686	374 594	389 578	405 161	421 367	500 622		
Fafaj/ technológia	Aktuális kor										
	C9	C10	C11	C12	C13	C14	C15	C16	C17		
					Ft/ha						
Akác gyökérsarj felújítás	247 401	257 297									
Szürkenyár gyökérsarj felújítás*	146 448	152 306	158 398	190 734							
MÉ tuskósarj felújítás	127 409	132 505	137 805	143 318	195 850	203 684	211 832	220 305	229 117		
EF természetes mag felújítás	399 386	415 361	431 975	449 255	467 225	532 714	554 022	576 183	599 230		
Bükk természetes mag felújítás	294 895	306 690	569 806	592 598	616 302	640 954	728 992	758 152	788 478		
KTT-KST természetes mag felújítás	734 861	764 255	794 826	870 819	905 651	941 877	979 552	1 018 735	1 059 484		
CS, CS-KTT, CS-MOT, VK term.m.felújítás	535 635	557 061	660 463	686 882	714 357	742 931	772 648	847 754	881 664		
MK-EKL természetes mag felújítás	520 647	541 473	563 131	629 857	655 051	681 253	708 503	736 843	766 317		

Természetes mag és sarj felújítások létrehozási költségértéke szűkített önköltségen, géppel nem járható terepen, p = 4 %, országos átlagadatok - 2017.

Fafaj/ technológia	Aktuális kor										
	C18	C19	C20	C21	C22	C23	C24	C25	C26		
					Ft/ha						
Akác gyökérsarj felújítás											
Szürkenyár gyökérsarj felújítás*											
MÉ tuskósarj felújítás	238 282	247 813	257 726								
EF természetes mag felújítás	623 200	648 128	720 853								
Bükk természetes mag felújítás	864 217	898 786	934 737	972 127	1 011 012	1 095 652	1 139 479	1 185 058			
KTT-KST természetes mag felújítás	1 101 863	1 145 938	1 235 975	1 285 414	1 336 831	1 390 304	1 445 916	1 547 953			
CS, CS-KTT, CS-MOT, VK term.m.felújítás	916 931	953 608	1 035 953	1 077 391	1 120 486	1 165 306	1 211 918	1 304 595			
MK-EKL természetes mag felújítás	796 970	828 848	906 202	942 451	980 149	1 019 354	1 060 129	1 102 534			

* SZNY fafajnál, mivel az első költségvetézi beavatkozás 3. éves korban történik, a C1 és C2 költségérték visszadiszkontálásból származik.

Az A, SZNY, MÉ fafajoknál a természetes felújítást tarvágás előzi meg, így fakitermelési többletköltség nem jelentkezik.

Az EF természetes mag felújítást kulisszás vágás előzi meg, így fakitermelési többletköltség nem jelentkezik.

Az FVB, FVV vágásoknál a fakitermelési és jelölési többletköltség a létrehozási költségértéket növeli.

A felújítási módoknál a sík és meredek jellegű területek között nem teszünk különbséget.

A KTT-KST természetes mag felújítások számsoraival a GYT és KTT(CS) állományok sík-, domb- és hegyvidéki típusai egyformán értékelhetők.

A CS természetes mag felújítás számsoraival a jobb minőségű sík és dombvidéki cseresek, de a hegyvidéki cseleghelyű CS-EKL állományok is értékelhetők.

MK-EKL kategória elsősorban a sík- és dombvidéki MK, MAK felújítógátások értékeléséhez használható.

A tervezett befejezési időpontok nem az egyedek, hanem a kötelezettség alá vont erdőrészek nyilvántartási korát jelentik. Többkorú újulatok is előfordulhatnak.

A term.felújítások számsora a min.vadkár értékeléséhez ajánlott, menny.károknál az azonos minősítésű és korú csemete felújítások értékeit kell figyelembe venni (pótlási érték).

Az üzemiirányítási költséggel növelt aktuális értékek 1,3-as szorzóval állíthatók elő.

Nyitott kérdések I.

Makkfelszedés – állomány alatt, felújítási területen, szálaló erdőben..... (vaddisznó, gímszarvas, dámszarvas, muflon)

A befejezést követő állománykárok – kéreghántás!

Az erdei talajt ért károk – hegyvidékek, muflon és gímszarvas.

A nem „erdősítésekben” okozott állomány károsítások
(szabad rendelkezésű erdők, sarjadztatott energetikai és ipari célú faültetvények, önerős erdőtelepítések...)

VTV és VHR (ellentmondások)

90 % - 100 %? Erdőgazdálkodás-erdősítés? Becslési időpontok, előzetes-végleges? Vezérhajtás-oldalhajtás kárai? Becslési protokoll? Növedékveszteség megállapítása? Vadgazdálkodási adatok? Becslési jegyzőkönyvek? Érvényesíthetőség időtartama?

Nyitott kérdések II.

Szakértői kompetenciák ?

Szakértői felülvizsgálat ?

Szakértők továbbképzése ?

Vadkárbecslési segédletek 2 munkacsoport
(mezőgazdasági, erdei)

*Útmutató: egyszerű, teljes körű, gyakorlatias, olcsó végrehajtású
kárfelvétel, konszenzus. Tervezve – 2018. május*

Eltérő jogi szabályozások

Magánszakvélemények

Jegyzői közreműködéssel lefolytatott egyszerűsített becslés

Nemperes eljárásban közjegyzői kirendeléssel

Bírósági szakban bírói kirendeléssel

Alapelvek azonosak, de az eljárási szabályok és a becslés módja különböző lehet!

Feladatok az útmutató kidolgozása során

A nemzetközi gyakorlat bemutatása, a felvételi módszerek

A növedékveszteség megállapításának módja

(Márkus-Mészáros értékelő tábla átdolgozása, gazdasági kor?)

A becslés gyakorlati végrehajtása (feltételek, megoldások)

Makkfelszedés és csemetekerti károk

Idős állományok kárai, erdei talaj értékvesztése

Szakértők, jogi kérdések, értéktáblák függvényesítése

ERTI

Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központ / National Agricultural Research and Innovation Centre
Erdészeti Tudományos Intézet / Forest Research Institute
H-9600 Sárvár, Várkerület 30/A · +36 95 320 070 · +36 95 320 252 · erti@erti.hu · www.erti.hu

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központ / National Agricultural Research and Innovation Centre
Erdészeti Tudományos Intézet / Forest Research Institute
H-9600 Sárvár, Várkerület 30/A · +36 95 320 070 · +36 95 320 252 · erti@erti.hu · www.erti.hu

